

Державна (підсумкова) атестація за освітніми програмами основної загальної освіти

Державний екзамен з УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Варіант 4211

Інструкція до виконання роботи

Екзаменаційна робота складається з двох частин, що містять 8 завдань. На виконання екзаменаційної роботи з української мови відводиться 3 години (180 хвилин).

Частина 1 складається з 7 завдань (1-7). Завдання частини 1 вимагають проведення різних видів аналізу слова, речення, тексту.

Відповідями до завдань 1-7 є слово (кілька слів) або послідовність цифр. Відповідь запишіть у поле відповіді в тексті роботи, а потім перенесіть у бланк відповідей № 1.

КВМ

Бланк

Відповідь:

А	Б	В	Г	Д
5	2	6	1	3

7	5	2	6	1	3														
---	---	---	---	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Відповідь:

РАСКИДАТЬИСПУГАТЬ.

9	Р	А	С	К	И	Д	А	Т	Ь	И	С	П	У	Г	А	Т	Ь
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Відповідь:

124

14	1	2	4																
----	---	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Завдання частини 2 виконується на основі того ж тексту, який Ви читали, працюючи над завданнями частини 1. Приступаючи до частини 2 роботи, виберіть одне з трьох запропонованих завдань (8.1, 8.2 або 8.3) і дайте письмову розгорнуту аргументовану відповідь. Це завдання виконується на бланку відповідей № 2.

Усі бланки заповнюються яскравими чорними чорнилами. Допускається використання гелевої або капілярної ручки.

На екзамені дозволено користуватися орфографічним словником.

При виконанні завдань можна користуватися чернеткою. **Записи у чернетці, а також у тексті контрольних вимірювальних матеріалів не враховуються при оцінюванні роботи.**

Бали, отримані Вами за виконані завдання, сумуються.

Намагайтеся виконати якомога більше завдань і набрати найбільшу кількість балів.

Після завершення роботи перевірте, щоб відповідь до кожного завдання в бланках відповідей № 1 і № 2 була записана під правильним номером.

Бажаємо успіху!

Частина I

Відповідями до завдань 1-7 є слово (кілька слів) або послідовність цифр. Відповідь запишіть у поле відповіді у тексті роботи, а потім перенесіть у БЛАНК ВІДПОВІДЕЙ № 1 праворуч від номера завдання, починаючи з першої клітинки, без пробілів, ком та інших додаткових символів. Кожну букву або цифру пишуть в окремій клітинці відповідно до наведених у бланку зразків.

1**Синтаксичний аналіз.****Прочитайте текст.**

1) Непомітною тихою ходою підкрався перший осінній місяць вересень. 2) Небо на початку вересня голубе та чисте. 3) Дні стоять теплі, ясні. 4) У тихому передвечір'ї чітко вимальовуються спустілі поля, далекий ліс. 5) Вересень розфарбував ліс яскравими кольорами.

Укажіть варіанти відповідей, у яких правильно визначено **граматичну основу** в одному з речень чи в одній з частин складного речення тексту. Запишіть номери відповідей.

- 1) підкрався осінній місяць (речення 1)
- 2) небо голубе та чисте (речення 2)
- 3) дні стоять (речення 3)
- 4) поля вимальовуються (речення 4)
- 5) розфарбував ліс (речення 5)

Відповідь: _____.

2**Пунктуаційний аналіз.**

Розставте розділові знаки. Укажіть цифри, на місці яких повинні стояти коми.

Річка втратила свою вчорашню (1) голубу барву (2) що мала насиченість (3) і бездонність неоглядного неба (4) й тепер у плоских берегах тече сумовита вода.

Відповідь: _____.

3**Синтаксичний аналіз.**

Замініть словосполучення «**поле ромашок**», утворене способом керування, синонімічним словосполученням з підрядним зв'язком **узгодження**. Напишіть утворене словосполучення.

Відповідь: _____.

Орфографічний аналіз.

Укажіть варіанти відповідей, у яких подано правильне пояснення написання виділеного слова. Запишіть номери цих відповідей.

1) **БЕНДЕРСЬКА** – м'який знак пишеться у суфіксах **-ськ-, -зьк-, -цьк-**.

2) **ЛУК'ЯНІВКА** – апостроф пишеться після губних приголосних та **к**.

3) **ЧОРНОЗЕМ** – складні іменники пишуться разом, утворені з двох іменників без сполучного голосного.

4) **ПРЕЧУДОВИЙ** – префікс **пре-** пишеться у словах старослов'янського походження.

5) **СЕРЙОЗНИЙ** – сполучення **ЙО** пишеться після приголосного, переважно на початку складу.

Відповідь: _____.

Прочитайте текст і виконайте завдання 5–8

(1) Вранці у кришталевій вазі на столі Вітя побачив величезний букет мімози. (2) Квіти були такі жовті і свіжі, як перший теплий день!

– (3) Це мені тато подарував, – сказала мама. – (4) Адже сьогодні Восьме березня.

(5) Справді, сьогодні Восьме березня, а він зовсім забув про це. (6) Він негайно побіг до себе в кімнату, схопив портфель, витягнув листівку, в якій було написано: «Дорога матусю, вітаю тебе з Восьмим березня і обіцяю завжди тебе слухатися», і урочисто вручив її мамі.

(7) А коли він уже йшов до школи, мама раптом запропонувала:

– Візьми кілька гілочок мімози. (8) Подаруй Олені Поповій.

(9) Олена Попова була його сусідкою по парті.

– (10) Навіщо? – похмуро запитав він.

– (11) А тому, що сьогодні Восьме березня, і я впевнена, що всі ваші хлопчики щось подарують дівчаткам.

(12) Він взяв три гілочки мімози і пішов до школи.

(13) По дорозі йому здавалося, що всі на нього дивляться. (14) Але у самій школі йому пощастило: він зустрів Олену Попову. (15) Підбігши до неї, простягнув мімозу.

– (16) Це тобі.

– (17) Мені? (18) Ой, як гарно! (19) Велике спасибі, Вітю!

(20) Вона, здавалося, готова була дякувати йому ще годину, але він повернувся і втік.

(21) І на першій перерві виявилось, що ніхто з хлопчиків у їхньому класі нічого не подарував дівчаткам. (22) Ніхто. (23) Тільки перед Оленою Поповою лежали ніжні гілочки мімози, схожі на пухнасті кульки весняного сонця.

– (24) Звідки у тебе квіти? – запитала вчителька.

– (25) Це мені Вітя подарував, – спокійно сказала Олена. (26) Всі відразу почали перешіптуватись, а Вітя низько опустил голову.

(27) А на перерві, коли Вітя як ні в чому не бувало підійшов до хлопців, хоча вже відчував щось недобре, Валерка почав кривлятися, дивлячись на нього.

– (28) А ось і наречений прийшов! (29) Привіт, юний наречений!

(30) Хлопці засміялися. (31) А тут проходили старшокласники, і всі на нього дивилися і питали, чий він наречений.

(32) Ледве досидівши до кінця уроків, він, як тільки продзвенів дзвінок, дав волю ногам і щодуху побіг додому, щоб там, удома, зірвати свою досаду і образу.

(33) Коли мама відкрила йому двері, він закричав:

– (34) Це ти, це ти винна, це все через тебе!

(35) Вітя вбіг до кімнати, схопив гілочки мімози і кинув їх на підлогу.

– (36) Ненавиджу ці квіти, ненавиджу!

(37) Він почав топтати гілки мімози ногами, і жовті ніжні квіточки лопалися і вмирали під грубою підошвою його черевика.

(38) А Олена Попова несла додому три ніжні гілочки мімози в мокрій ганчірці, щоб вони не зів'яли. (39) Вона несла їх перед собою, і їй здавалося, що в них відбивається сонце, що вони такі красиві, такі особливі...

(За В.К. Железниковим)

5

Аналіз змісту тексту.

Які з висловлювань відповідають змісту тексту? Вкажіть номери відповідей.

1) Віті не сподобалися квіти, які тато подарував мамі на Восьме березня, і він їх розтоптав.

2) Свою образу, викликану глузуванням однокласників, Вітя зігнав на квітах, подарованих мамі татом.

3) Вікторова сусідка по парті Олена Попова відмовилася від подарунка.

4) Ніхто з однокласників не подарував дівчаткам квіти, і Віті було неприємно виділятися своїм подарунком.

5) На перерві Вітю дражнили нареченим його однокласники через подаровані Олені квіти.

Відповідь: _____.

6

Аналіз засобів виразності.

Укажіть варіанти відповідей, у яких засобом виразності мовлення є порівняння.

- 1) Квіти були такі жовті і свіжі, як перший теплий день!
- 2) Тільки перед Оленою Поповою лежали ніжні гілочки мімози, схожі на пухнасті кульки весняного сонця.
- 3) А на перерві, коли Вітя як ні в чому не бувало підійшов до хлопців, хоча вже відчував щось недобре, Валерка почав кривлятися, дивлячись на нього.
- 4) – Привіт, юний наречений!
- 5) Вона несла їх перед собою, і їй здавалося, що в них відбивається сонце, що вони такі красиві, такі особливі...

Відповідь: _____.

7

Лексичний аналіз.

Запишіть синонім до фразеологізму ДАТИ ВОЛЮ НОГАМ. Запишіть це синонім.

Відповідь: _____.

Не забудьте перенести всі відповіді на завдання 1-7 у бланк відповідей №1 згідно з інструкцією щодо виконання роботи. Перевірте, щоб кожна відповідь була записана в рядку з номером відповідного завдання.

Частина II

Використовуючи прочитаний текст, виконайте на окремому аркуші ТІЛЬКИ ОДНЕ із завдань: 8.1, 8.2 або 8.3. Перед написанням твору запишіть номер обраного завдання: 8.1, 8.2 або 8.3.

8.1

Напишіть твір-роздум, розкриваючи зміст висловлювання відомого філолога Л.В. Успенського: «Грамматика дозволяє нам пов'язати між собою будь-які слова, щоб висловити будь-яку думку про будь-який предмет».

Аргументуючи свою відповідь, наведіть два приклади з прочитаного тексту. Наводячи приклади, вкажіть номери потрібних речень або застосовуйте цитування. Ви можете писати роботу в науковому або публіцистичному стилі, розкриваючи тему на лінгвістичному матеріалі.

Обсяг твору – не менше 120 слів.

Робота, написана без опори на прочитаний текст (не за поданим текстом), не оцінюється. Робота оцінюється 0 балів, якщо твір – це переказ вихідного тексту або повністю переписаний вихідний текст без жодних коментарів. Твір пишіть акуратно, розбірливим почерком.

8.2

Напишіть твір-роздум. Поясніть, як Ви розумієте фінал тексту: «**А Олена Попова несла додому три ніжні гілочки мімози в мокрій ганчірці, щоб вони не зів'яли. Вона несла їх перед собою, і їй здавалося, що в них відбивається сонце, що вони такі красиві, такі особливі...**»

Наводячи приклади, вкажіть номери потрібних речень або застосуйте цитування.

Обсяг твору – не менше 120 слів.

Робота оцінюється 0 балів, якщо твір – це переказ вихідного тексту або повністю переписаний вихідний текст без жодних коментарів.

Твір пишіть акуратно, розбірливим почерком.

8.3

Як Ви розумієте значення словосполучення **МОРАЛЬНИЙ ВИБІР?** Сформулюйте і прокоментуйте подане Вами визначення. Напишіть твір-роздум на тему «**Що таке моральний вибір**», взявши за тезу подане Вами визначення.

Аргументуючи свою тезу, наведіть 2 приклади-аргументи, що підтверджують Ваші міркування: один приклад-аргумент наведіть з прочитаного тексту, а другий – з Вашого життєвого досвіду.

Обсяг твору – не менше 120 слів.

Робота оцінюється 0 балів, якщо твір – це переказ вихідного тексту або повністю переписаний вихідний текст без жодних коментарів.

Твір пишіть акуратно, розбірливим почерком.

Перевірте, щоб кожна відповідь була записана поруч з номером відповідного завдання.